

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลวง

เครื่องจักสานจาก
วัสดุธรรมชาติ

การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า **Wisdom** หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชื่อ และศักยภาพในการแก้ปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสายและเชื่อมโยงกันทั้งระบบทุกสาขา

ภูมิปัญญาไทย (Thai wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเทคนิคการตัดสินใจผลิตผลงานของบุคคล อันเกิดจากการสะสมองค์-ความรู้ทุกด้านที่ผ่านกระบวนการสืบทอดพัฒนาปรับปรุง และเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดีสามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้านหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธีเป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้ และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ประวัติหมู่บ้าน

พื้นที่ของตำบลพลวง มีหมู่บ้านอยู่หมู่บ้านหนึ่งชื่อว่าหมู่บ้านพลวง ปัจจุบันคือหมู่ที่ 4 ตำบลพลวง และในหมู่บ้านนี้จะมีคลองหนึ่งมีต้นน้ำเกิดจากเขาพระบาท (เขาศิขณภูฏ) และไหลไปรวมกับแม่น้ำจันทบุรีที่บ้านปากพลวง ปัจจุบันคือหมู่ที่ 2 ตำบลพลวง และในคลองดังกล่าวมีปลาชนิดหนึ่งชุกชุมมากกว่าปลาชนิดอื่นๆ ปลาชนิดนั้นคือ “ปลาพลวง” และยังมีแรพลวง ดังนั้นจึงชื่อตำบลพลวงมาถึงปัจจุบัน

สภาพโดยทั่วไป

1. ที่ตั้ง อำเภอเขาคิชฌกูฏอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลพลวง มีระยะห่างจากอำเภอประมาณ 1 กิโลเมตร เทศบาลตำบลพลวง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเขาคิชฌกูฏ

ทิศเหนือ	ติดตำบลตะเคียนทองและตำบลคลองพลู
ทิศใต้	ติดตำบลชากไทย
ทิศตะวันออก	ติดตำบลฉนวน และตำบลวังแซ้ม ของอำเภอมะขาม
ทิศตะวันตก	ติดตำบลชากไทย และตำบลเขาแก้ว ของอำเภอท่าใหม่

2. เนื้อที่ 103 ตารางกิโลเมตร จำนวน 64,375 ไร่

3. ภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบลุ่มเชิงเขา พื้นดินต้น ลักษณะเป็นดินปนทราย ปนกรวด และดินเปรี้ยว

4. จำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านในเขตเทศบาล เต็มทั้งหมู่บ้าน 10 หมู่ แบ่งเป็น 2 เขต ได้แก่

เขต 1 ประกอบด้วย หมู่ที่ 2, 4, 8 และหมู่ที่ 10

เขต 2 ประกอบด้วย หมู่ที่ 1, 3, 5, 6, 7 และหมู่ที่ 9

สภาพทางสังคม

1. การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่ง
- โรงเรียน/สถาบันชั้นสูง 1 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง

2. สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด สำนักสงฆ์ 8 แห่ง

3. การสาธารณสุข

- โรงพยาบาลของรัฐขนาด 30 เตียง 1 แห่ง
- สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 1 แห่ง
- สถานพยาบาลเอกชน 1 แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 4 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจ 1 แห่ง
- สถานีดับเพลิง 1 แห่ง

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพ (แสดงอาชีพของประชาชนในเขตเทศบาล)

- ทำสวน ร้อยละ 40
- รับราชการ ร้อยละ 20
- ค้าขาย ร้อยละ 20
- รับจ้าง ร้อยละ 20

2. หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาล

- ธนาคาร 2 แห่ง โรงแรม/รีสอร์ท 1 แห่ง
- ตลาดสด/ตลาดนัด 4 แห่ง ร้านค้า/บริการ 97 แห่ง

การบริการพื้นฐาน

1. การคมนาคม

- ถนนลาดยาง 11 สาย
- ถนนคอนกรีต 42 สาย
- ถนนลูกรัง 64 สาย

2. การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง

3. การไฟฟ้า

- ครบทั้ง 10 หมู่บ้าน

4. แหล่งน้ำธรรมชาติ

- แม่น้ำ ลำคลอง 15 แห่ง
- ห้วย ลำธาร 1 แห่ง
- หนอง บึง 2 แห่ง

5. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- คลองชลประทาน 1 แห่ง - สระน้ำ 16 แห่ง
- คลองส่งน้ำ 1 แห่ง - อ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง
- บ่อบาดาล 10 แห่ง - ฝายกั้นน้ำ 6 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น 556 แห่ง

ข้อมูลอื่นๆ

1. ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

- ป่าไม้ 36,687 ไร่
- น้ำตก 2 แห่ง

2. มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน 8 รุ่น 1,500 คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ 2 รุ่น 400 คน
- อปป. 5 รุ่น 500 คน
- อปพร. 3 รุ่น 110 คน
- อาสากู้ชีพกู้ภัย 2 รุ่น 20 คน
- ศูนย์แจ้งข่าวอาชญากรรม 9 คน
- สตรีอาสาพัฒนาตำบลพลวง 300 คน

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในเขตเทศบาลตำบลพลวง

เนื่องจากในอดีตชาวบ้านหมู่ 4 ตำบลพลวง ได้มีการจัดทำเครื่องจักรสานจากวัสดุธรรมชาติ ภายในหมู่บ้าน ขึ้นมาใช้เอง โดยใช้วัสดุธรรมชาติจากต้นไผ่ ต้นคลุ้ม ต้นชก หวายโป่ง หวายปอก หรือวัสดุอื่น ๆ ที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ ซึ่งได้ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบทอดกันมาเรื่อย ๆ จากการบอกกล่าวจากสมาชิกที่ทำการจัดสำรับ ซึ่งในอดีตจะทำเพื่อนำไปแลกข้าว ใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบอาชีพ เช่น นำไปช้อนกุ้ง หอย ปู ปลา ตามแม่น้ำลำคลอง และในปัจจุบันนี้ ได้มีการรวมกลุ่มขึ้นมาเพื่อถ่ายทอดศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น จาก

ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน เพื่อให้ลูกหลานได้รู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีตที่เริ่มจางหายไปจากท้องถิ่น และเป็นสืบทอดศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้กับคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และสืบทอดกันต่อไป

วัสดุจากธรรมชาติ

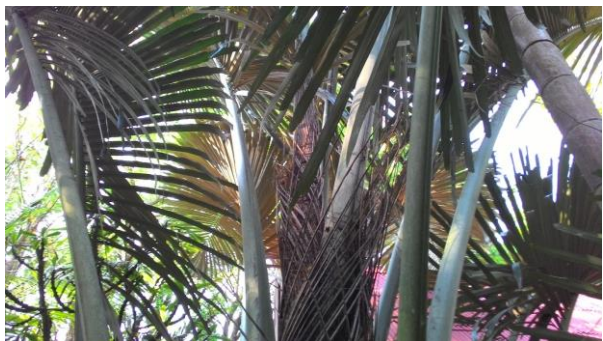
หวาย

ต้นกล้วย

ต้นไผ่

ต้นชก

ขั้นตอนการจัดทำเครื่องจักสาร

1. เริ่มจากไปหาวัสดุตามแหล่งธรรมชาติ ตามป่า เพื่อนำมาใช้งาน

2. เริ่มเตรียมวัสดุที่หาได้ มาผ่า เหลา ให้ได้ตามขนาด ทำตอก ทำขอบต่างของเครื่องจักสาร

3. ขึ้นแบบโครงสร้างของเครื่องจักสาร

4. สานละเอียดให้สวยงาม

5. เก็บรายละเอียด ตกแต่งให้สวยงาม

6. สามารถนำไปใช้งาน หรือจัดจำหน่ายได้

แหล่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. นางสาวบุรณ ขาวสบาย	ผู้ใหญ่บ้าน ม.4 บ้านพลวง	อายุ 60 ปี
2. นางลออ บุญธรรม	กลุ่มจักสาร ม.4 บ้านพลวง	อายุ 52 ปี
3. นางซ้อ กระวาท	กลุ่มจักสาร ม.4 บ้านพลวง	อายุ 72 ปี
4. นางประนอม ชนะผล	กลุ่มจักสาร ม.4 บ้านพลวง	อายุ 63 ปี
5. นางพนอ ศิริพิทักษ์	กลุ่มจักสาร ม.4 บ้านพลวง	อายุ 66 ปี
6. นางมะนาว มิสกร	กลุ่มจักสาร ม.4 บ้านพลวง	อายุ 60 ปี
7. นางแฉล้ม พรประไพ	กลุ่มจักสาร ม.4 บ้านพลวง	อายุ 76 ปี
8. นางบางอ่อน บุญธรรม	กลุ่มจักสาร ม.4 บ้านพลวง	อายุ 60 ปี

รูปกิจกรรม

จัดเตรียมวัสดุ

รูปกิจกรรม

กระบุง

คานาง